

## ภาษาธรรม

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๖๔

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขาว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

**ถาม :** เรื่อง “เทพเทวดาที่มาฟังพระพุทธเจ้า หลวงปู่มั่น และครูบาอาจารย์”

เรียนถามหลวงพ่อ ตามที่มีบันทึกในพระไตรปิฎก รวมถึงการเทศน์สอนของหลวงปู่มั่น หลวงตาพระมหาบัว ครูบาอาจารย์ ที่ว่า เหล่าพรหม เทวดา เทพ มาร่วมฟังธรรม ไม่ทราบว่าจะด้วยชั้นของพรหม เทพเทวดา ที่ไม่สามารถรับรู้ทุกขสังขารเท่ามนุษย์ จะสามารถเจริญภาวนาเจริญปัญญาตามมรรค ๘ สติปัฏฐาน ๔ เป็นต้น (หากการแสดงธรรมเป็นเช่นนั้น) หรือเป็นเทพเทวดาที่ได้ทำมาแล้วในระดับ ๑-๓ หรือธรรมในระดับขั้นที่เทศน์สอนก็แยกแยะตามภูมิปัญญาของเทวดานั้นๆ

**ตอบ :** นี่คำถามนะ คำถาม ใ้โฮ! มันเขียนมานี้ แสดงว่าคนถามรู้เยอะมาก

ความจริงแล้วเรื่องธรรมเป็นเรื่องละเอียดลึกซึ้ง คำว่า “ละเอียดลึกซึ้ง” นะ มันมีหลายระดับชั้นของธรรม ธรรมนี้หลายระดับชั้นมาก แล้วคนที่ฝึกหัดประพฤติปฏิบัติถ้าไม่เข้าใจแล้วนะ จบเลย แล้วถ้าเป็นทางโลก ทางโลกเป็นวิทยาศาสตร์ คือพูดเป็นวิทยาศาสตร์ทั้งหมด

ธรรมะๆ เวลาธรรมะ แสดงธรรม แสดงธรรมเป็นวิทยาศาสตร์ แสดงธรรมเป็นวิทยาศาสตร์เพราะอะไร เพราะวิทยาศาสตร์เป็นทฤษฎี เป็นวิชาการที่เราศึกษา เราเข้าใจกันได้ อธิบายผ่านทางวิทยาศาสตร์

แต่ถ้าเป็นธรรมๆ นะ ธรรมเรื่องอริยสัจจมันเหนือใจ มันเหนือสิ่งต่างๆ แล้วมันเหนือตั้งแต่บุคคล ๔ คู่ คู่ที่ ๑ คู่ที่ ๒ คู่ที่ ๓ คู่ที่ ๔ ความแตกต่างระหว่างระดับนะ ระดับความหยาบละเอียดระดับภูมิปัญญา มันแตกต่างกันทั้งนั้นนะ

แล้วมันแตกต่าง เวลาหลวงปู่มันเวลาท่านแก้จิตๆ แค่ลูกศิษย์ถามก็รู้แล้วว่ามันอยู่ในภูมิใดชั้นใด ถ้ามันอยู่ในภูมิใดชั้นใด มันก็พูดได้ในภูมินั้นชั้นนั้นเท่านั้น

โธนี่เหมือนกัน คำถามๆ ผู้ที่เขียนมาถาม สิ่งที่ว่า “ไม่ทราบว่าจะด้วยชั้นของเทพเทวดาไม่สามารถรับรู้ทุกขสังขารเท่ามนุษย์ จะสามารถเจริญภาวนาปัญญาในสติปัฏฐาน ๔”

เพราะมันก็ว่าธาตุชั้นๆ เพราะว่าเราเป็นมนุษย์ไง ธาตุ ๔ และชั้น ๕ เราก็คิดว่าทุกอย่างมันจะเป็นแบบที่เราไม่รู้ไง แต่ความจริงผลของวิญญู กามภพ รูปภพ อรูปภพ กามภพ ตั้งแต่เทวดาลงมา นี่พวกกามคุณ นี่ไง กามภพ รูปภพ อรูปภพ

รูปภพ อรูปภพ มันเป็นพรหม ๑๖ ชั้น เวลาพรหมธรรมดา พรหมธรรมดาคือพวกฤๅษีชีไพร พวกฤๅษีชีไพรเขาทำฌานสมาบัติได้ พวกนี้ถ้าเขาอยู่ในฌานสมาบัติ เวลาเขาตายไปเขาเกิดบนพรหม เพราะชั้น ๑

แล้วเวลาพระปฏิบัติ พระปฏิบัติที่ฝึกหัดประพฤติปฏิบัติ ถ้าเป็นถึงชั้นที่ ๓ ถ้าชั้นที่ ๓ เป็นพรหมพระอนาคามี อยู่ในสุทัสสา สุทัสสี พรหม ๕ ชั้นของพระอนาคามีที่จะสำเร็จเป็นพระอรหันต์ไปข้างหน้า ไม่กลับมาเกิดอีกแล้ว แต่ถ้าพรหมธรรมดาหรือพรหมทั่วไปลงมาเกิดอีก

ฉะนั้น เวลาพรหม ชั้น ๑ ผัสสอาหาร เวลาเทวดา วิญญาณาหาร มนุษย์ กวฬิงการาหาร กวฬิงการาหารคืออาหารคำข้าวไ้

นี่เราพูดถึงภพของมนุษย์ ถ้าภพของมนุษย์ มนุษย์กับสัตว์เดรัจฉาน สัตว์เดรัจฉานมันก็กินหญ้า มันก็กินอาหารเป็นคำข้าวเหมือนกัน นี่มันมีเนื้อหนังมังสา เพราะมนุษย์ ว่าสัตว์มันเกิดมาเป็นอาหารของมนุษย์ๆ

สัตว์บอก เฮ้ย! ภูไม่ได้เกิดมาเป็นอาหารใครนะมึง ภูเกิดมาเพื่อภูคนเดียว แต่มนุษย์ก็ว่า สัตว์มันเกิดมาเพื่อเป็นอาหารของมนุษย์

แล้วมนุษย์มันเกิดมาทำไม เกิดมาเพื่อเป็นอาหารของยักษ์ ยักษ์แบ่งกินหมดเลย มันกินเพราะอะไร เพราะมันมีธาตุ ๔ ไ้ มันมีร่างกายนี้ไ้

ฉะนั้นที่ว่าเวลาคำถามไ้ คำถามบอกว่า แล้วเทวดาไม่มีสุขเวทนา ทุกขเวทนา

แจ้งรู้ได้อย่างไร ยิ่งกว่ามีอีก ยิ่งกว่ามีเพราะอะไร เพราะในภพของเทวดา เทวดา ๖ ชั้น แต่  
ละชั้น ผู้ที่ไปเกิดเทวดา ถ้าพูดถึงเทวดาไม่มีทุกข์นะ ในพระไตรปิฎก พระกัณฐปะหรือพระสารี  
บุตรออกจากฉนาคสมาบัติ ออกจากฉนาคสมาบัติมาจะไปโปรดคนทุกข์คนจน

พระอินทร์ พระอินทร์ปลอมเป็นคนทุกข์คนจนจะมาสืบถาม ทำว่าเป็นคนจนนะ เวลา  
มาสืบถาม พอมาสืบถามไปแล้ว พระกัณฐปะมีฤทธิ์มีเดชไป พอใส่เข้าไปมันไม่ใช่อาหารของคนจน  
มันเป็นอาหารทิพย์

มhabาปิธ มhabาปิธอย่าชี้โก่งสิ เขามาโปรดคนทุกข์คนจน

ข้าพเจ้าก็จน จนมาก ๆ

จนเพราะอะไร จนเพราะพระอินทร์ปกครองเทวดา ทรัพย์สมบัติของเทวดาแสงสว่างจ้า  
สว่างกว่าพระอินทร์ พระอินทร์มีเทวดาที่มีทรัพย์สมบัติมากกว่า ทุกข์ไหม ถ้ามันทุกข์กระเสือก  
กระสนมาสืบถามเพิ่มบุญทำไม ก็มาสืบถามเพิ่มบุญกุศลเพื่อจะให้มันมีทรัพย์สมบัติมากเท่ากับ  
เทวดาที่ปกครองอยู่ไง เทวดามีทุกข์ไหม

ถ้าเขาเป็นเทพเทวดา เขาไม่มีทุกข์สังขารเท่ามนุษย์ เขาจะสามารถเจริญภาวนาได้หรือ

ยิ่งกว่าได้ ยิ่งกว่าได้ เพราะเขาทุกข์ใจไง เพราะใจเขาก็ทุกข์ ใจเขาทุกข์มาก พระอินทร์ยัง  
ทุกข์เลย พระอินทร์มาสืบถามเลย ในพระไตรปิฎก

ฉะนั้น สิ่งที่เราถาม หรือมนุษย์เราเวลาเราจะคิดถึงเทวดา อินทร์ พรหม คิดถึงนรก  
อเวจี เราแค่คาดหมาย แต่จริงๆ แล้วจิตทุกดวงที่มานั่งกันอยู่ที่นี่ เราเคยเกิดเป็นเทวดา เป็นอินทร์  
เป็นพรหม เราเคยเกิดนรกอเวจี เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านก็เทศนาว่าการไว้  
ในพระไตรปิฎกว่าท่านก็เคยตกนรก พระโมคคัลลานะนี่นรกอเวจีเลย เพราะทำมาตุฆาตแต่  
อดีตชาติที่นานไกลมาแล้ว ตกนรกอเวจีจนหมดเวรหมดกรรม

เศษเวรเศษกรรม เวลาเกิดนะ เกิดในวัฏฏะ ปราบปรามเป็นอัครสาวกเบื้องซ้าย คำว่า  
“ปราบปรามเป็นอัครสาวกเบื้องซ้าย” ได้สร้างบุญกุศลคือเป็นพระโพธิสัตว์มากมายมหาศาล  
ขนาดไหน เวลาเกิดเป็นสหชาติ เป็นอัครสาวกเบื้องซ้ายและเบื้องขวาขององค์สมเด็จพระ  
สัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาตรัสรู้ เวลาที่มีคุณธรรมในหัวใจแล้วมีฤทธิ์มีเดชมากมายมหาศาล

เศษของกรรมนะ เวลาพวกเดียริถีย์เขาจะทำลายพระพุทธศาสนา เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเผยแผ่ธรรมขึ้นมามันมหัศจรรย์ โอ้โฮ! ญาติโยมมหาศาลเลย เขาขาดลากลักการะ เขาหาหนทางที่ทำลายพระพุทธศาสนา ปรีกษาหารีอกัน วางแผนแล้ว ประชุมแล้ว ประชุมอีก สุดท้ายแล้วเขาประชุมกันตกลงว่าจะต้องตัดแขนซ้ายแขนขวาก่อน ต้องทำลาย ต้องฆ่าพระโมคคัลลานะก่อน ก็จ้างคนไปฆ่า

เหาะหนี เหาะหนีถึงสองรอบ รอบที่สามนะ พิจารณาแล้ว โอ้! มันเศษกรรมตั้งแต่ทำมาตุฆาต นั่งให้เขาตีจนตาย นี่พระโมคคัลลานะ

ฉะนั้น สิ่งทีบอก่ว่า พวกเทวดาเขาไม่รู้จักทุกข์สังขาร เขาจะมาฟังธรรมองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้อย่างไร

ก็เอ็งเอาความรู้ของเอ็งเทียบไ้ เออความเห็นของมนุษย์นี่ เราเป็นมนุษย์เราทุกข์เรายากเรามีธาตุ ๔ และขันธ์ ๕ เทวดาเขาเสวยทิพย์สมบัติ เขาต้องมีความสุขของเขา

มีกิเลสหมดนะ

คำว่า “กิเลส” มันมีมาร มีมารในใจของพรหม ในใจของเทวดา ในใจของมนุษย์ ในใจของสัตว์โลกทั้งนั้น เพราะสัตว์โลกทั้งหมดตกอยู่ใต้อำนาจของมาร

มาร มารตรงไหนล่ะ

มารที่เสวยภพชาตินี้ไ้

แล้วเสวยภพชาติเพราะอะไร เสวยภพชาติเพราะอะไร

เพราะมารควบคุมหัวใจของสัตว์โลก แล้วหัวใจของสัตว์โลกถ้าฟ่ายแพ้กั้ทำ พระโมคคัลลานะทำอนันตริยกรรม ฆ่ามาตุฆาต ทั้งๆ ที่เริ่มต้นขึ้นมาพ่อแม่ก็ส่งเสริมดีทั้งนั้นนะ แต่สุดท้ายแล้วผลของวิญญะ สรุปลงได้ทำแม่เสียชีวิต

นี่ปรารถนาทำดีทั้งนั้นนะ แต่ถึงเวลาแล้วมารมันผลักไ้ มารมันจงล้างจงผลาญ แล้วจงล้างจงผลาญนั่นคืออะไร

กุสลา ธมฺมา อกุสลา ธมฺมา เวลาทำไปด้วยกิเลสตัณหาความทะยานอยาก แต่ผลตกอยู่กับจิตทั้งหมด ตกนรกอเวจีนะ แล้วพ้นจากนรกอเวจีเป็นชั้นๆ ขึ้นมานะ พ้นเป็นชั้นๆ ขึ้นมาแล้ว ต้องมาสร้างอำนาจวาสนาบารมีอัครสาวกเบื้องซ้ายอีกต่างหาก แต่เวลาสร้างบุญกุศลเป็นพระโพธิสัตว์ก็สร้างคุณงามความดีมา บรรณาเป็นอัครสาวกเบื้องซ้ายและเบื้องขวา แล้วก็สำเร็จด้วย เป็นพระอรหันต์อยู่ในวิมุตติสุขจบสิ้นไปแล้ว ใ้ฉันนี่พูดถึงว่าเป็นข้อเท็จจริงใจ

ฉะนั้นบอกว่า “ตามที่มีบันทึกไว้ในพระไตรปิฎก รวมถึงการที่หลวงปู่มั่นและหลวงตาพระมหาบัว ที่ว่า เหล่าพรหม เทวดามารับฟังธรรม ไม่ทราบว่าเป็นด้วยชั้นของพรหม เทวดา...”

ใ้ฉันนี่เป็นความคิดของเราใจ

หลวงปู่มั่นเวลาท่านจะแสดงธรรมกับพวกเทวดา มันมีความสัมผัสรู้แล้ว พอรู้แล้วนะ เวลาถึงเวลาแล้วท่านก็เข้าสมาธิ พอเข้าสมาธิแล้ว ถ้าสมาธิมันลงลึกไป รับไม่ได้ ต้องอยู่ระหว่างอุปจาระ เวลาออกจากสมาธิมา เทวดามาเต็มไปหมดเลย เต็มไปหมดเลย

เวลาภาษาธรรม เทพเทวดา หลวงตาพระมหาบัวกับหลวงปู่มั่นท่านบอกเลย โคตรง่ายเลย เทศน์ง่าย ๆ

เทวดา เวลาเทวดามาฟังธรรมกับหลวงปู่มั่นใจ เวลาฟังธรรมจะฟังธรรมกันทีเดียว เทศน์ใด เขาก็จะบอกให้หัวหน้าเป็นคนอาราธนา หลวงปู่มั่นท่านก็เทศน์ เวลาจบแล้วหลวงปู่มั่นก็ปฏิสันถารใจ ว่าเทวดาอยู่สุขอยู่สบายอย่างไร เทวดาก็บอก

สิ่งที่ว่าเทวดาเขาเป็นทิพย์สมบัติใช่ไหม มันไม่มีโกหก มันไม่มีอะไรที่ปิดบัง มันแบบว่าตรงไปตรงมาใจ บอกสอนเทวดานี้ง่ายง่ายเลย มนุษย์นี่ปลิ้นปล้อนกะล่อนวุ่นวายหมดเลย

แล้วเทศน์อย่างไร

ภาษาใจ เราคิดคำนวนในใจนั่นแหละ แต่เราคิดคำนวนโดยที่ที่เราใจ เราคิดคำนวนโดยไม่รู้ใจ แต่หลวงปู่มั่นธรรมไหลออกมา ไหลออกมาจากวิหารธรรม จากเอโก ธมฺโม ธรรมอันเอกนั้นนะไหลออกมา

ภาษาธรรม ภาษาธรรมคือภาษาใจ ไม่ใช่ภาษาคำพูด

คำพูดนี้สมมุติ จะพูดภาษาอะไรละ เราได้หลายภาษานะ ภาษาจีน ภาษาไทยภาคกลาง ภาษาไทยอีสาน เราได้ ๓-๔ ภาษา เราก็ได้หลายภาษานะ แล้วจะพูดภาษาอะไรดีละ

แต่ถ้าภาษาใจนะ เหมือนกันหมด ความรู้สึกนึกคิดอันเดียวกัน

นี่พูดถึงว่าเขาสงสัยใน พระไตรปิฎก ว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธรรม หลวงปู่มั่นแสดงธรรม หลวงตาท่านแสดงธรรม ระหว่างพวกเทพ พวกพรหม

พวกเทพ พวกพรหมนะ ถ้าเป็นผู้ที่ประพฤติปฏิบัติโดยความเป็นกรรมฐาน วิตกกังวล มากกว่าถ้าตายแล้วไปเกิดบนสวรรค์ ไปเกิดบนพรหม เพราะ ๔๐,๐๐๐ ปี ศาสนานี้ ๕,๐๐๐ ปี มันก็เกิดกลียุคแล้ว แล้วกว่าที่ว่าพระศรีอริยเมตไตรยจะมาตรัสรู้เมื่อไหร่

ในวงกรรมฐานเวลาเราคุยกัน ถ้าเราสุดความสามารถ ไม่ถึงที่สุดแห่งทุกข์ ขอให้ได้เกิดเป็นมนุษย์ แล้วเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนาที่วงการประพฤติปฏิบัติกำลังเข้มแข็ง แล้วมีการปฏิบัติที่ถูกต้องและชอบธรรมโดยมีครูบาอาจารย์ที่เป็นธรรม ต้องการแค่นี้ เพราะอะไร เพราะนี่คือโอกาสทอง แล้วถ้าทำเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา เห็นไหม สิ่งที่มีมันเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา

นี่เขาบอกใจ “ในเมื่อเทวดาเขาไม่มีทุกข์สังขาร สามารถจะปฏิบัติมรรค ๘ ได้อย่างไร”

ยิ่งกว่าได้ เพราะอะไร เพราะถ้าคนปฏิบัติเป็นนะ คำเขียนนี้เพราะอะไร เพราะมรรคเกิดอย่างไร ใจดวงใดไม่มีมรรค ใจดวงนั้นไม่มีผล

เวลามรรคมันเกิด ๆ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า หลวงปู่มั่นเวลาเทศนาว่าการเทศนาว่าการเทวดา เทวดาเขาทัศนคติ จิตนิสัยเขาเป็นอย่างนั้น เวลาแสดงธรรม ธรรมารมณ์ อารมณ์ที่เป็นธรรม อารมณ์เป็นอย่างนั้นโดยที่เขามีศรัทธามีความเชื่อ ถ้าจิตเขามั่นคงเขาจะรู้ เขาจะเห็นของเขา ถ้ารู้เห็นของเขานะ

นั่นนะเขาบอกว่า แล้วมันจะเกิดมรรคได้อย่างไร

งานชอบ เวลามรรคมันเกิด มันเกิดที่ไหน

ไอ้เราสัญญาทั้งนั้น ไอ้ที่ว่ามรรคๆ มรรคอะไร เวลามรรคก็ต้องอยู่ในพระไตรปิฎก มรรค ๘ งานชอบ เพียรชอบ แล้วต้องเอาพระไตรปิฎกกางเลยนะ เขาให้คิดนอกกรอบไป เอากรอบมา กางแล้วก็เดินตามกรอบนั้น ก็เล่นหมากรุกนะ อยู่แต่ในกระดานหมากรุกนั้นนะ หมากรุกมันมี กระดาน มีตัวหมากรุก แต่เวลามรรคมันเกิดที่จิต สมถกรรมฐาน มันไปเกี่ยวอะไรกับตัวหมากรุก

ดำริชอบ งานชอบ เพียรชอบ มรรค ๘ ใจ มรรค ๘ นั้นมรรค ๘ นั้นทฤษฎี นั้นชื่อมรรค แล้ว เวลามรรคมันเกิด มันเกิดที่ไหน มันเกิดในหัวใจ

ถ้าเทวดา อินทร์ พรหมแสดงว่าจิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ จิตนี้เกิดเป็นเทวดา เป็น อินทร์ เป็นพรหม ถ้าจิตมันเกิดเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหม จิตมันมีอะไร ภาวสวะ มันมีภพ ปฏิสนธิจิต

ปฏิสนธิจิตเกิดในไข่ ในครรภ์ ในน้ำคร่ำ ในโอปปาติกะ เทวดา อินทร์ พรหมเกิดโดย โอปปาติกะ เกิดโดยความสมบูรณ์แบบ เป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหม ภพชาติใด แล้วเกิดใน ไข่ ไอ้เราเกิดในครรภ์

นี่ไง เกิดในไข่ ในครรภ์ ในน้ำคร่ำ ในโอปปาติกะ กำเนิด ๔ ฉะนั้น จิตที่ไปเกิดเป็นเทวดา อินทร์ พรหม เขามีจิตใหม่ มี ถ้ามีจิต ถ้าฟังธรรมๆ ถ้าจิตสงบระงับ จิตเป็นธรรม แล้วฟังธรรม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาจักรมันเคลื่อนไถ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แสดงธรรมๆ ในพระไตรปิฎกเป็นแสนๆ เทวดาสำเร็จเป็นแสนๆ เลย

แล้วบอกว่าเทวดามีทิพย์สมบัติ ไม่มีทุกข์ เอ็งรู้ได้อย่างไร นั่นละโคตรทุกข์เลย เพราะ อะไร เพราะเทวดาเขามีบริวารนะ ดูพระอินทร์ พระอินทร์เป็นผู้ปกครองเทวดา แล้วภาษาเรานะ พระอินทร์ได้กล้าบวชพระพุทธเจ้า

ไอ้พวกเรานะ ไอ้โฮ! ถ้าเป็นเทวดาต้องเป็นแบบว่าสิ่งที่ เป็นทิพย์ สิ่งที่มีฤทธิ์มีเดช

มีฤทธิ์มีเดชมากมาย แต่ฤทธิ์เดชมันก็เหมือนกับแนวทางการประพฤติปฏิบัติใน เกจิอาจารย์ ฌานโลกีย์นั้นนะ ออกฤทธิ์ออกเดช แล้วฤทธิ์เดชเจริญแล้วเสื่อม ไม่ใช่มรรค เวลา ถ้าจะเป็นมรรคนะ

เทวดา อินทร์ พรหมเขาก็มีฤทธิ์ของเขานะ เขาทำได้โดยอำนาจของเขา เขาแปลงกายได้ เขาเห็นมนุษย์หมด เขามาได้หมดนะ แต่เขาไม่มา เหมือนเรา เราเห็นได้เดือนใหม่ เราเห็นแมลงใหม่ แล้วเราอยากจะเป็นใหม่ เราไม่เป็นหรอก

นี่เหมือนกัน ฉะนั้น สิ่งที่เขาบอกว่า ภาษาเรานะ เขาบอกว่าเขาไม่มีร่างมนุษย์เท่านั้นแหละ เพราะว่าถ้าเราเกิดเป็นมนุษย์นี่ภพกลาง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาเกิดเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ ในบรรดาสัตว์สองเท้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประเสริฐที่สุด ในการที่จะสถิตพระพุทธานุภาพ ส่วนใหญ่แล้วต้องมาสถิตในภพของมนุษย์ เพราะมนุษย์นี้สมบูรณ์แบบมากๆ

ที่เทวดาเขาอิจฉามนุษย์ อิจฉามนุษย์อย่างเดียว เพราะมนุษย์มีกายกับใจ เทวดาเขาเห็นนะ ปัจจัย ๔ หาอยู่หากินทุกข์เจียนตาย เพราะอะไร เพราะร่างกาย โรคหิว โรคกระหายมันบีบคั้น ความบีบคั้น เทวดาเขามองว่าเป็นการบีบคั้นเข้าไปหาธรรมะ เป็นการบีบคั้นให้ตื่นตัวไง แต่มนุษย์ไม่คิดอย่างนั้นนะ มนุษย์กลับคิดว่าเทวดาเขาทิพย์สมบัติ

ทิพย์สมบัติ ภาษาเรานะ นี่ก็อยากได้อะไรก็ได้ทั้งหมดตามที่อยากได้ ภาษาเรานะ เหมือนคนติดเตียง อยากกินอะไรก็บีบเอาไว้ ไม่มีรสไม่มีชาติ มันไม่มีรสไม่มีชาติ

เพราะมีรสมีชาติมันถึงติดใจ เพราะมีรสมีชาติถึงจะกินอาหารประณีตไป อาหารประณีตโต๊ะละ ๒-๓ ถ้วย ทำงานเจียนตายเพื่อกินอาหารมือเดียว เพราะรสมันประณีต เพราะได้ลิ้มรสจากปลายลิ้น อายุตนะ ๖ เทวดาเขาเป็นทิพย์สมบัติ เขาพร้อมเสมอไป

ฉะนั้น เทวดาที่เห็นความเป็นประโยชน์ในภพมนุษย์ก็กายกับใจ เพราะร่างกาย มันหิวนะ เด็กเกิดมานี่ร้องอย่างเดียวจะกินนม กินนม กินนม ร้องอย่างเดียว หิว ร้องแล้ว แต่เทวดาเขาโอบปาทิกะ เขาเกิด โตเลย เขาเกิดเป็นเทวดาเลย แล้วเขาเสวยภพชาติหมดอายุขัยก็ตาย

เวลาเทวดาตาย ใ้เราเวลาคนตาย ใ้โฮ! ร้องห่มร้องไห้ พลัดพรากนะ เวลาเทวดาหมดอายุขัยจะไปไหน อย่างสูงนะ ลงมามนุษย์ อย่างต่ำไปนรก เพราะทุกจิตทำดีและชั่ว เวลาเทวดาจะพลัดพรากนะ เศร้าโศก โศกมาก

เทวดาไม่มีทุกข์หรือ มึงรู้ได้อย่างไร มึงรู้ได้อย่างไรเทวดาไม่มีทุกข์



เทวดาทุกจิตใจ ทุกข์กาย ทุกข์ใจ เทวดาทุกจิตใจตลอด เพราะอะไร หนึ่ง อายุขัยก็จะสิ้นไป แล้วรู้ๆ ด้วย เวลาไม่มีอาหารมันก็หิวตาย เวลาแสงเริ่มจางลงๆ อาหารหมด โดยผลของวิภูฏะ โดยบุญและบาปไป

ที่ว่าเขาไปเที่ยว ที่ว่าจะตายแล้วไปเจออาหาร ไปเจอเพื่อน เพื่อนอาหารเต็มเลย เราไม่มี เพราะไม่ได้ทำไว้ พอไปจับ หายเลย จับ หายเลย นี่เป็นทิพย์

อาหาร ก็เราเพื่อนกัน เราเคยช่วยเหลือเจือจานกัน ทำไมอาหารแบ่งกินกันไม่ได้ จะไปจับ อาหารเขาจะกิน บ๊อบ! หาย บ๊อบ! หาย นี่ทิพย์ เหมือนกัน เกิดเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหม

ฉะนั้น ในวงกรรมฐานเขาถึงไม่อยากไปเกิดเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหม อย่างน้อย ตายแล้วก็ให้ได้เกิดเป็นมนุษย์ เวลาเกิดเป็นมนุษย์แล้วนะ เกิดมาพบพระพุทธศาสนาแล้วได้ ผีกัดปฏิบัติ เวลาปฏิบัติขึ้นมาก็ให้เป็นข้อเท็จจริง ไม่เหมือนที่คำถามนี้ไง

แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอดเยี่ยม หลวงปู่มั่นท่านสร้างอำนาจวาสนา บารมีของท่านมา หลวงตาพระมหาบัวเหมือนกัน แล้วถ้าครูบาอาจารย์ที่เป็นธรรม ถ้าเป็นธรรม นะ เวลาฝึกหัดประพฤติปฏิบัติ ปุณฺณ กัลยาณชน วุฒิภาวะของจิตมันพัฒนาเป็นขั้นๆ ขึ้นไป

แล้วถ้าเป็นบุคคลคู่ที่ ๑ บุคคลคู่ที่ ๑ โสดาปัตติมรรค โสดาปัตติผล ถ้าโสดาปัตติผลมัน เกิดขึ้นโดยสมบูรณ์แบบขึ้นมา ในพระไตรปิฎกชัดเจนมากเลย พระโสดาบันเกิดอย่างมากที่สุด ๗ ชาติ อีก ๗ ชาติแล้วถ้าไม่มีต้นไม่มีปลายมันแตกต่างกันอย่างไร

ถ้าโสดาบันอีก ๗ ชาติ มันต้องรู้สภาพแบบที่ว่า เทวดา อินทร์ พรหมเขาเป็นอย่างไร เขา อยู่กันอย่างไร แต่มันยังไม่จบไม่สิ้น เพราะไม่ใช่บุคคลคู่ที่ ๔ ถ้าบุคคลคู่ที่ ๔ มันสมบูรณ์แบบ แล้วมันจะเข้าใจเรื่องนี้หมดเพราะอะไร เพราะผลของวิภูฏะไง กามภพ รูปภพ อรูปภพ จิตที่กลั่น ออกมาจากอริยสัจมันพ้นจากสังสารวัฏ มันจะรู้มันจะเห็นของมันตามความเป็นจริงหมด

ฉะนั้น สิ่งที่ว่าครูบาอาจารย์ที่ท่านประพฤติปฏิบัติท่านมีธรรมๆ เรื่องอย่างนี้มันเรื่อง ธรรมดา ไม่ใช่ธรรมดาปกตินะ เวลาเรื่องธรรมดามันยังแยกออกไปเป็นโลกกับเป็นธรรม

ถ้าพูดถึงว่า สิ่งที่เป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหมมันมีแต่ในพระพุทธศาสนาหรือ

มันมีโดยธรรมชาติ ฝรั่งก็มี มันเป็นเรื่องของโลกไง ฉะนั้น มันเป็นเรื่องของสังสารวัฏ มันเป็นเรื่องของวัฏฏะ กามภพ รูปภพ อรูปภพมันมีของมันโดยธรรมชาติของมันอยู่แล้ว มนุษย์คนใดทำความดีก็ได้ผลตอบแทนเป็นความดี

แต่ถ้ามนุษย์นะ เราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เราเชื่อในรัตนตรัย พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์นะ รัตนตรัยนี้สำคัญ มันจะส่งผลให้จิตนี้มันพัฒนาจากเทวดา อินทร์ พรหม สิ้นกิเลสได้ไง

แต่ลัทธิศาสนาอื่นเขาจบนะ เขาเกิดเป็นอะไรเขาก็ภพชาตินั้น เวลาเขาตายเขาก็ตายจากภพชาตินั้น เป็นไปตามบุญและบาป

แต่พระพุทธศาสนาไง เป็นเทวดาก็สำเร็จเป็นพระอรหันต์ได้ เป็นพรหมก็สำเร็จได้ เพราะมันมีรัตนตรัยไง ฉะนั้น สิ่งที่มีมันเป็นรัตนตรัย เป็นสัจจะเป็นความจริงนะ คำว่า “เป็นโลกกับเป็นธรรม”

ถ้าคำว่า “เป็นโลก” โลกคือธรรมชาติ โลกคือวัฏฏะ ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว โดยธรรมชาติ แล้วเขาก็ได้ผลตามธรรมชาตินั้น แล้วธรรมชาตินั้นเขาก็รู้เขาก็เห็นของเขา นี่เรื่องของโลกไง

เรื่องของพระพุทธศาสนา เรื่องของพระพุทธศาสนามีมรรค ๘ เวลาถ้าเราทำผิดมันก็เป็นโลก คำว่า “เป็นโลก” ได้มานโลกียะ ใจวาระจิตนี้ใจ อภิญญานี้โลกทั้งนั้นนะ มันโลกทั้งนั้น เรื่องโลกๆ มันไม่มีมรรค

ดวงใจดวงใดไม่มีมรรค มันทำได้มันก็ทำด้วยกำลังของจิต ทำสมาธิได้ ทำฌานสมาบัติได้ ได้สมาบัติ ๖ สมาบัติ ๘ รู้หัวใจของคน รู้ความคิดของคน เห็นทรัพย์สมบัติหมด เห็นเทวดา อินทร์ พรหม อย่างที่คำถามถามมา เทวดา อินทร์ พรหมมันมีของมันอยู่อย่างนี้

แล้วถ้าเทวดา อินทร์ พรหมที่เขาเป็นมิชฌาปฏิญฺเฐนะ เขาไม่มาฟังเทศน์พระพุทธเจ้าหรอก เขาไม่นับถือพระพุทธศาสนา เขาไม่มาฟัง

ไอ้พวกที่นับถือพระพุทธศาสนาเขามีศรัทธาของเขาแล้ว เขาเป็นสัมมาทิฏฐิถูกต้องชอบธรรม เพราะอริยสัจเขารู้เองไม่ได้ เขาไม่มีพระไตรปิฎกให้ศึกษาด้วย มันต้องมาที่โลกมนุษย์นี่ โลกมนุษย์ตามวัดมีเต็มเลย ทุกวัดมีตู้พระไตรปิฎก แต่แมงก็ไม่ศึกษา ใส่กุญแจไว้

ไ้เราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เรามาศึกษาพระพุทธศาสนามีมรรค ๘  
ไ้ มรรค ๘ ก็คือ สมาธิ

ฌานสมาบัตินะ รูปราคะ อรูปราคะ มานะ อุทธัจจะ อวิชชา รูปฌาน อรูปฌาน รูปราคะ  
อรูปราคะ รูปราคะนะ นั้นนะรูปฌาน อรูปราคะ อรูปฌาน เป็นราคะนะ ในมรรค ถ้ามันเป็นมรรค  
ถ้าพูดถึงเป็นมรรคมันจะรู้เลย

แล้วถ้ามันเป็นธรรมๆ คือ สมาธิ ปัญญา ถ้าคือ สมาธิ ปัญญา ถ้าจิตมันสงบ อย่างเทวดา  
มาพึ่งเทศน์ เขามีจิตใหม่ มี ถ้าเขาไม่มีจิตเขาจะเป็นเทวดาได้อย่างไร เพราะจิตกำเนิด ๔ พอ  
กำเนิด ๔ เขามีทุกขใหม่ มี แล้วเขามีมรรคใหม่ ยังไม่มี

มาพึ่งเทศน์พระพุทธเจ้า มาพึ่งเทศน์หลวงปู่มัน มาพึ่งเทศน์หลวงตาพระมหาบัว มาพึ่ง  
ว่า พระพุทธศาสนาสอนถึงมัคโค ทางอันเอก ทางสองส่วนไม่ควรเสพ กามสุขัลลิกานุโยค เรื่อง  
โลกๆ รู้เห็นเป็นสิ่งที่เชิดชูบูชา คนยกย่องมาก มีความสุขมาก อตตกิลมณานุโยค ทุกข์อย่างเดียว  
โลกมีอย่างนี้ แล้วพระพุทธศาสนาไม่ให้เสพ ไม่ให้เข้าไปยุ่งกับมัน

ทางสายกลางในพระพุทธศาสนา มันจะเข้าสู่มรรคไ้

ถ้าเข้าสู่มรรค ดำริชอบ งานชอบ เพียรชอบ ดำริชอบ ดำริในงานชอบ งานชอบ งานทำ  
สมาธิ ถ้าทำสมาธิชอบก็เป็นสัมมาสมาธิ ทำสมาธิผิดก็เป็นมิจฉาสมาธิ ทำสมาธิไม่เป็นก็เป็น  
อารมณ์ ไม่ใช่สมาธิ ไร้สาระมากๆ

แต่ถ้าเราทำนะ เราเป็นสมาธิไม่เป็นสมาธิ ถ้าเป็นสมาธิ สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี เรา  
จะมีความสุข เราจะมีความสุข ถ้าคนไม่เป็นก็ติดในสมาธิ แต่เราไม่ติดไ้ เพราะเรารู้ว่าทำ  
สมาธิแล้วเดียวเสื่อมหมดเลย

ไ้ที่ทำสมาธิ ทำสมาธิที่ว่าเก่งกล้าสามารถ เดียวเถอะ เดียวน้ำตาร่วง เวลาสมาธิเสื่อม  
แล้วน้ำตาไหลเลยละ เพราะเสียดาย แล้วถ้าทำจะต้องพยายามทำให้มากขึ้นไปกว่านี้ แล้วมาก  
ขึ้นกว่านี้แล้ว ต้องวางใจให้เป็นกลาง อย่าให้มันเสื่อม อย่าให้มันเลยเถิด แล้วรักษาไว้ ชำนาญ  
ในวิธี

สัมมาสมาธิถ้ามีกำลังแล้วนอนไปเห็นสติปัฏฐาน ๔ ในกาย ในเวทนา ในจิต ในธรรม ถ้า  
ในกาย ในเวทนา ในจิต ในธรรม ปฏิบัติในแนวทางพระพุทธศาสนา ในแนวทางสติปัฏฐาน ๔  
กาย เวทนา จิต ธรรม เห็นใหม่

เทวดาเขาทิพย์ เขาเป็นทิพย์สมบัติของเขา มนุษย์มีกายกับใจ ใจก็เหมือนเทวดานั้น  
แหละ เพราะอะไร เพราะในโลกเป็นสมมุติเทพ เทพโดยสมมุติ ถ้าสมมุติเทพ แล้วถ้าเป็นเทพ  
ตามความเป็นจริงล่ะ แล้วถ้าเป็นธรรมะของพระพุทธเจ้าล่ะ

มนุสฺสตีรจฺฉาโน มนุสฺสเทโว มนุสฺยเทวดา มนุสฺยเปรต มนุสฺยเดรัจฉาน นีจิตมฺนํเป็น จิต  
มฺนํคิດอย่างนั้น มันส่วยอารมณ์อย่างนั้น

ถ้าเราทำความสงบของใจเข้ามาแล้วถ้ามันนอนไปเห็นสติปัฏฐาน ๔ นี่ไง มรรค เทวดาก็  
ทำได้ เพราะกาย เวทนา เทวดาก็มีเวทนา เพราะมันสุขกับทุกข์ เทวดาก็มีสัญญากับความจำได้  
หมายรู้ เทวดาก็มีธรรมารมณฺ์ มี ถ้าเขามาฟังเทศน์พระพุทธเจ้า

แล้วพระพุทธเจ้า หลวงปู่มั่น หลวงตาท่านเป็นพระอรหันต์ พระอรหันต์ต้องเกิดจากการ  
ประพฤติปฏิบัติในแนวทางสติปัฏฐาน ๔ ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ ขณะนิโรธดับทุกข์ด้วย  
มรรค ๘ เพราะคนเคยรู้เคยเห็น เคยประพฤติปฏิบัติสมควรพิจารณา การประพฤติปฏิบัติที่สม  
ความปรารถนานั้นเอามาเป็นแนวทางสอนเทวดา ทำไมจะสอนไม่ได้

แต่คนที่ประพฤติปฏิบัติไม่มีแนวทาง ปฏิบัติเป็นโลกๆ ถ้าบอกเทวดา อินทร์ พรหมเขารู้  
เขาเห็น

ฤาษีชีไพรเขารู้ก็เห็น ฤาษีชีไพรเขาก็ประสานงานได้ แต่ฤาษีชีไพรไม่มีมรรค ฤาษีชีไพร  
เขารู้ก็เห็นของเขา ฤาษีชีไพรเขาเหาะเหินเดินฟ้าได้นะ เหาะเหินเดินฟ้าด้วยฌานสมาบัติ เป็น  
โลก ไม่มีมรรค แล้วไม่รู้เรื่อง

เทวดาเขาเป็นทิพย์สมบัติ เขาก็ทำได้เหมือนกัน เทวดา เทวดารู้ถึงความคิดมนุษย์หมด  
นะ ใ้ที่เราคิดๆ กันนี้เทวดาเห็นหมด เทวดาแปลงร่างได้ แปลงเป็นมนุษย์ได้ เขามีฤทธิ์ใหม่ มี  
ทั้งนั้นนะ แต่ทำไมเขาไม่รู้จักมรรคล่ะ เออ! ทำไมเขาภาวนาไม่เป็นล่ะ ก็โลกใจ แล้วถ้ามันจะเป็น  
ธรรมล่ะ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า หลวงปู่มั่น หลวงตา เพราะอะไร เพราะศึกษาปริยัติ ศึกษาดมและวินัย ศาสดา แล้วพยายามฝึกหัด เอาหัวใจทำให้เป็นแบบนั้น แล้วทดสอบกับ ภาคทฤษฎี ทดสอบกับธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราถึงถึงครูบาอาจารย์ของเรา

หลวงปู่มั่นพยายามประพฤติปฏิบัติ แล้วพระไตรปิฎก ปริยัติศึกษาจบ ๙ ประโยคทั้งนั้น นะ เขาเข้าใจธรรมะหมด เขาทำสมาธิไม่เป็น แล้วทำสมาธิเป็น หลวงปู่มั่นทำแล้วไปปรึกษาหรือ ไปทดสอบพระไตรปิฎกที่มีชีวิตคือเจ้าคุณอุบาลี

เจ้าคุณอุบาลี ท่านก็อยากปฏิบัติของท่าน แล้วทั้งเจ้าคุณอุบาลี ทั้งหลวงปู่มั่น ประารณาความจริง ประารณามรรคผล ไม่ได้ประารณาเพื่อกิเลส ไม่ได้ประารณาเพื่อทางวิชาการ ไม่ใช่ประารณาให้โลกรู้จัก

ประารณาให้รู้จักกิเลส แล้วติดตามจนเข้าไปเจอกิเลส ชำระล้างกิเลสโดยตามความเป็นจริง แล้วเป็นจริงแล้ว เห็นใหม่ ฤาษีชีไพรเขายังรู้ยังเห็นเรื่องเทวดาได้ พระอรหันต์ทำไมมันจะรู้ไม่ได้ แล้วรู้ได้ด้วยว่าสิ่งที่รู้แบบโลกๆ เขาก็รู้เขาก็เห็นมาก่อน

แล้วเวลาเทวดา อินทร์ พรหมจะมาพึ่งเทศน์แล้ว คราวนี้เทวดา อินทร์ พรหมจะมาพึ่งเทศน์แล้ว ไม่ใช่รู้เห็น...จะมาเป็นลูกศิษย์ จะมาขอพึ่งธรรม ทำไมแสดงไม่ได้ แล้วถ้าแสดงได้ เห็นใหม่

ฉะนั้น คำถามนี้ เพราะเราดูคำถามแล้วมันเหมือนกับว่า ความรู้ความเห็นของมนุษย์มัน ก็คิดได้แบบมนุษย์คิดใจ ว่าสิ่งมีชีวิตต้องเป็นแบบนี้ แล้วเทวดาเขาไม่มีร่างกาย เขาไม่มีทุกขสังขาร เขาจะรู้จักทุกข์ได้อย่างไร

อ้าว! เอ็งไม่รู้ว่เทวดาเขารบกันนะ เทวดาเขารบกันนะ เขาชิงนางฟ้า มึงรู้หรือเปล่า เวลาเทวดารบกัน ทุกข์ไหม มันไม่มีได้อย่างไร ไม่มีทุกข์หรือ รักเขาไม่มีทุกข์หรือ รักกันจนรบกันมันไม่ทุกข์ตรงไหน

เราไปจินตนาการเอาเองว่าเขาเป็นเทวดาจะเลอเลิศไ่มันเป็นภพชาติ ผลของวิญญะ เขาได้สร้างกุศลตรงนั้น มีมากมายคนที่ไม่รู้เห็นรู้อไ้เลย ได้ทำบุญกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าคนหนึ่ง เวลาตายไปนะ โอ้โฮ! ไปเกิดบนสวรรค์ ไปเกิด ระลึกบุญคุณ

แคะนะ มันมีในพระไตรปิฎก เศรษฐีมีลูกคนเดียว แล้วพอลูกคนเดียว เขาตระหนี่มาก จะเอาหมอมารักษา ก็กลัวเขาจะคิดแพง สุดท้ายแล้วไม่มีทางรักษา ก็จะทำให้ลูกตายในบ้านก็กลัวเขามางานศพ มาเห็นทรัพย์สมบัติอีก ชี้ให้นิยขนาดนั้นนะ เอาลูกชายไปทิ้งไว้หน้าบ้าน

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอนาคตังสญาณ พุทธกิจ ๕ เข้าเล็งญาณ เห็นว่าเด็กคนนี้มันมีวาสนา เข้าก็บิณฑบาตผ่านไป แล้วให้เกิดแสงฉัพพรรณรังสี โอ้เด็กคนนั้น เฮ้ย! แสงอะไรหันไปมอง โอ้โฮ! เห็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วศรัทธามาก แล้วเขาก็ตาย ตายไปไปเกิดเป็นเทวดา

พอไปเกิดเป็นเทวดานะ ใ้พ่อมีลูกชายคนเดียว ทรัพย์สมบัติมากมาย ลูกตายก็ไปฝังไว้ เข้าเียนก็ไปนั่งร้องไห้อยู่เน่นะ ร้องให้คิดถึงลูก เพราะเหลือตัวคนเดียวแล้ว

ลูกชายไปเกิดเป็นเทวดา แปลงกายลงมาที่พ่อ พ่อไปร้องไห้ที่ฝังศพลูก มาถึงก่อนเลยมานั่งร้องไห้ก่อนเลย พ่อมาก็แปลกวะ เฮ้ย! วันนี้มีใครมาแย่งกูร้องไห้วะ ก็ไปถาม เฮ้ย! เอ็งเป็นใคร

ก็เป็นลูกพ่อ เป็นลูกพอนี้แหละ

อ้าว! เป็นลูกกูได้อย่างไรละ

อ้าว! เป็นลูกพอนี้ไง

แล้วเอ็งไปเกิดเป็นเทวดาได้อย่างไรละ

แค่เห็นแสงฉัพพรรณรังสีขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

มาถึงมาถามเลยว่าเอ็งมาร้องไห้ทำไม

ร้องไห้จะเอาดาวเอาเดือน

เอาดาวเอาเดือนอย่างไร มึงจะบ้าหรือ

ไอ้ลูกชายกับบอกว่า แล้วก็มึงจะบ้าหรือ มานั่งร้องไห้ คนตายมันจะฟื้นได้อย่างไร

ได้สติไง ถึงได้ถามได้คุยกัน

นี่ไง แคเห็นแสงฉัพพรรณรังสีขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ไปเกิดเป็นเทวดา  
นี่ในพระพุทธศาสนา ถ้าได้ทำบุญกุศลไปเกิด

ฉะนั้น นี่พูดถึงว่า แล้วอย่างเราเป็นคนพาลบังเอิญไปทำบุญที่ไปเกิดเป็นเทวดา ภูก็  
เทวดาพาลนะมึง ฉะนั้น เทวดาไม่ใช่ว่าจะดีไปหมดหรอก พรหมก็ไม่ใช่ดีไปหมดหรอก มันอยู่ที่กุ  
ศล ฐมา อกุศล ฐมา เอ็งได้สร้างคุณงามความดีสิ่งใดมาได้เกิดเป็นภพชาตินั้น

เราทำดีเกือบตายไม่ได้ผลสักที นี่พูดถึงว่ากุศล ฐมา อกุศล ฐมา แต่เราต้องมีสติมี  
ปัญญาไง

นี่เขาถาม ถามถึงว่า เทพเทวดาที่มาพึ่งเทศน์พระพุทธเจ้า หลวงปู่มั่น และครูบาอาจารย์  
ฉะนั้นว่า เขาขงลูกมาไง

เราจะบอกว่า ถ้าพระปฏิบัติ ถ้าปฏิบัติตามความเป็นจริง เวลาแก้จิตๆ จิตตภาวนา แล้ว  
ถ้าจิตตภาวนา ถ้ามันเป็นข้อเท็จจริง บุคคลคนที่ ๑ คนที่ ๒ คนที่ ๓ คนที่ ๔ จะรู้เลยว่าถ้าเป็นโลกๆ มัน  
เป็นอภิญญา เทวดา อินทร์ พรหมเขารู้เขาเห็นเหมือนกัน แต่รู้เห็นแล้วมันเป็นความมหัศจรรย์  
เป็นคนวิเศษ

แต่ถ้าเป็นพระพุทธศาสนานะ ผลของวิญญูะทุกข์หมดเลย เทวดา อินทร์ พรหมทุกข์ทั้งนั้น  
นะ เว้นไว้แต่เราฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมาเข้าสู่บุคคลคนที่ ๑ คนที่ ๒ คนที่ ๓ คนที่ ๔ วิมุตติสุขมีเฉพาะใน  
พระพุทธศาสนา เอวัง